

אז מה יהיה?

ת"ר מעשה שגזרה המלכות גזרה על ישראל שלא יעסקו בתורה, מה עשה רבי עקיבא, הלך והקהיל קהלות ברבים כו' אל פפוס בן יהודה אי אתה מתירא מפני אומה זו אל כו' אמשול לך משל למה"ד לשועל כו' ומה כמקום חיותינו כך כו'.

רכח. פפוס חשב מאחד שהמלכות גלתה דעתה שכל שנאתה את ישראל הוא רק בדבר הרוחניות. א"כ צריך לכבוש את המאור הרוחני ותכבה אש השנאה, ויגזר לישראל וישבו בהמשך הזמן לעבודתו ותעודתו כאשר ירוח לו. אמנם רע"ק ידע שרק תואנה מצאו בשנאתם לומר שהיא מצד הרוחניות ותורתם של ישראל. כי השנאה היא שנאת עם, שנאה היוצאת מנפש רעה האומרת אני ואפסי עוד, ורוצה לקחת כל הטוב רק לעצמה, ועינה רעה בעם אחר. א"כ אם לא ימצאו תואנה מצד הרוחניות, מפאת התורה והדת, ימצאו תואנות אחרות. ואם לא ימצאו כל תואנות, מה שהוא אי אפשר, ואם הי' כן ישלחו יד לעשוק ולרוצץ בלא שום תואנה. א"כ עלינו לעשות את שלנו, לחזק חיינו הכלליים, חיי הלאום שאינה מתקוממת כ"א ע"י התורה. והדברים ק"ו אם בשעה שאנו מוחזקים במעוז התורה, הם מתגברים חיל ומרפים את קשר הלאומי שלנו, שזה הוא עיקר הנצחון של המנצחים, שישבת עם עברתו מהיות גוי. אם נרפה ידינו מן התורה, הלא ילך הקשר הלאומי הלך והנתק לגמרי עד אין שריד חלילה. ע"כ בכל עת צרה, אחת היא מעוזם של ישראל תורת ד', שתשגבהו בענין שתאמץ כחו הלאומי ותתן בו עז ותעצמות לשאת את גורלו המר, עד יאיר אור יקרות ותזרח לו השמש, שמש צדקה וישועה. ואם גרופך את הקשר הלאומי שהוא לנו המובטח והמלא חיים, הוא הקשר הבא מכח התורה, ונבטח על קישורים לאומיים אחרים, שהם לא נכוננו לנו בתור קשרים עקריים ואינם הולמים לתכונותינו וטבע לאומינו, ודאי לא יעלה בידינו כלום, את שנאת העמים לא נמעט בזה ואת כחינו הפנימי נחליש ונדלדל.

לא היו ימים מועטים עד שתפסוהו רע"ק כו' ותפסוהו לפפוס כו' אשריך ר"ע שנתפסת ע"ד תורה, אוי לו לפפוס שנתפס ע"ד בטלים.

רכט. הדעה הרוממה והאמיתית הזאת הראתה בפועל, כי מצאו תואנות גם ביהודי המתאמץ להסתיר את לאומיותו הפנימית האמיתית, לאומיותו הנובעת מצד תורתו. ואז בנפלו בפח יחר לו על היותו מוג לב ונמנהר להצפין את סגולתו, כדי למצא על ידי זה חן בעיני שונאי עמו והיא לא תצלח, כי אין השנאה מחוסרת עלילות. ע"כ אשרי איש טהר לב וטהר כפים, גבור ברוחו העומד על נפשו ונפש עמו, ומחזיק בעץ החיים של תורה גם בעת אשר ימרורו אויביו, "בטח בשם ד' וישען באלקיו".

ב. עולת ראי"ה | חלק א', עמ' צ"ו

וירש זרעך את שער אויביו, והתברכו בורעך כל גויי הארץ. הופעת ישראל בעולם בראשונה בצדו הגלוי, בתור עם בין העמים, עם מוקף משונאים, החפצים לבלעו, ושא מתגבר ומנצח אותם. זאת היא תכונת הברכה הגלויה בישראל. אבל כל זה רק מעבר והכנה לעתיד הגדול, אשר אור ד' הגנוז יתגלה על ישראל, וכל העמים יכירו כי לא עם פשוט בין עמי העולם הוא ישראל, אלא הופעת דבר ד' באנושיות ובכל ההייה, אז בהתגלותה של ההערכה הפנימית של כנסת ישראל ההולכת ונמשכת מתוך האור הפנימי הצפון, שנגמר בשולו, וערכו המשוכלל, בנסיון המקודש הנשגב הזה. לעומת שני ערכים אלה, החצון והפנימי, יבאו בזמנים שונים, בתחלה התכן הגלוי, וירש זרעך את שער אויביו אבל באחרונה הצורה הפנימית התגבר, ותצא ממחבוא לאור עולם לעיני כל גויים, ויתברר לכל שאי אפשר שימצאו אויבים לגוי, שהוא נושא בתוכו ברכה לכל עמי התבל, ואז יתברכו בורעך כל גויי הארץ.

ג. עולת ראי"ה | חלק א', עמ' רל"ג

והנצח, זו"י ירושלים. וההוד, זו ביהמ"ק (שם).

תכונת עמדתם של ישראל היא מושלמת בהיותה ממלאה בעז מלכותם, באופן הראוי להם להתעלות כפי ערכם, בתור עם גדול וקדוש, עם חכם ונבון, כשהם לעצמם. העז הלאומי של המלוכה מקושר עם ירושלים, ששם יש בו כסאות לבית דוד. החוסן הלאומי הישראלי פגש בדרכו מכשולים רבים, ועוד הוא עלול לפגש, וכולם ינצח בעז ד' ויעמד לנצח. נבדל מזה הוא רוח ד' אשר על ישראל, שהוא עתיד להיות לאור עולם, בו אין תכונת הפגישה של התנגשות להתפשט בכחו, כי לא נצטיינו לשאת חרב ומלחמה ולקרא בשם ד' לעמים לא ידעוהו, כי אם כאשר יגדל שם ישראל, ועמים רבים יראו את ההוד והתפארת הקדושה, ושולם העולמים הנמשך מהוד דעות נשגבות כאלה, שבהם רפודה קדושתן של ישראל, בלא פגישה של התנגשות, ובלא התגברות, ירוצו לבקש את ד' אלהי ישראל. אי"כ ביהמ"ק, מקום האורה, לא בנצח יתגבר, לא בהוראת נצוח, המורה התגברות של פגישה על ההתנגדות, כ"א בהוד הנתון עליו, ברוח החן והקדושה, לפניו יכרעו איים, ועמים רבים יבקשו פני ד' בהר ציון, ע"פ תביעה הבאה מהכרה פנימית מצדם, שזהו ערך פעולת ההוד, כהוד מלכות הנתון על מלך רב צדק ואביר חכמה, שמאבהה ורוממות נפש ירוצו הכל להכנס תחת דגלו.

ד. אגרות ראי"ה | חלק ג', עמ' י'

ראינו שמצבה היתה ארובה בימי האבות, ונשנאה אח"כ לגמרי בלא שום התר זמני². הבמה הותרה ונאסרה והותרה עד שנאסרה לגמרי, ע"י קביעת בית-עולמים שנקרא "נחלה" — שאין לה הפסק³, כמבואר שלהי זכחים. מזה תכן מצבה באר הרמב"ם בהלכות עבודה-זרה⁴, שהוא בנין שמתקבצים לעבודה סביבו, וראוי להתבונן על הקו המבדיל בין מרכז שמתקבצים לעבודה סביבו, שנתרחק, ובין בנין שמתקבצים לעבודה בתוכו, שנשאר אהוב. הנה בפסחים פ"ח אמרו חז"ל: מאי דכתיב: "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ד' אל בית אלהי יעקב"? לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיעקב שקראו בית. באור הרבר, כי מראש אמנה⁵ כשהחל איתן האורח⁶ לקרא בשם ד', הלא לא היתה הקריאה מפורטת בדרך-עבודה מיוחד ומסודר להלכותיו, כי אם להפנות את הלבבות בכלל לשם ד' אל עולם קונה שמים וארץ⁷. וסגנון זה אינו מניח הבדל בין עם לעם, וכל באי-עולם יוכלו יחד להתקבץ לעבוד את ד'⁸. וזאת היא הוראת המצבה: נקודה מקודשת מרכזית, שהכל מתקבצים לעבודה סביבה באין הבדלה. אבל מעמד כזה הוא רק מעמד של הכשרה. מגמתה העליונה היא, שתבא לעולם אותה הסגולה של העבודה הרצויה, המסודרת ברוח-ד' ומיוחדת לישראל עם-סגולה, ולזאת המדרגה אין כל באי-עולם ראויים להשתתף בשוה. ויעקב כאשר ראה את הסגולה המיוחדת, העתידה להופיע מורע בך ד' אשר יפרח ממנו, אמר אז: "והאבן הזאת אשר שמי מצבה"⁹. לא תהיה עוד מצבה חפשית, שהעבודה תהיה מרוכזת סביבה בלא הבדלת מחיצות, כי אם "יהיה בית אלהים", בית מיוחד מוקף מחיצות, שרק הראויים לו יכולים לבא אליו. וכל העמים אין להם עדיין שום מושג איזו תועלת יש בכל אותה הפרטיות המסודרת, בכל אותם גופי-הלכות של תורה ומצוותיה, שישאל מצטיינים בהם בכל מעשיהם וביחוד בעבודת הקדש והמקדש. אבל, אע"פ שבזמן הזה עדיין לא זרח האור ולא הוכר הכח החי העליון מתהופעת העליונה המבורכה אשר לחלק יעקב בגופי תורתו המיוחדת לו, העולה על הכלליות של הקריאה בשם ד' אל עולם בכלל מכמה מעלות, לעתיד לבא כשיראו כל באי-עולם מה פעלו אלה הזקיקים המשפטים, הדקדוקים וגופי ההלכות, על אומה זו הנפלאה, שנתקיימה בניסי נסים וצצה ופרחה בקדושתה המיוחדת גם בימי עניה ומרודה וזכתה לאורה גדולה, בעת תבוא התגלות צדקתה וכבודה יאמרו כולם: מעתה נדע שלא די לנו באותה התכללה של קריאה בשם ד' לבד במשג:האמונה הערום, אשר חשבנו אותה למספיק לכל התפקידים הנשמתיים, אלא צריכים אנו לעלות "אל הר ד'" הקורא בכללות לקדושת אמונת ד', והכרתו בכלל, למען נבוא אל הבית פנימה, "אל בית אלהי יעקב"¹⁰, ולא נסתפק עוד בהכרה כללית ובמושגים כלליים, שראינו כבר שאינם מספיקים להאיר את הסגולה העליונה בעולם ולבסס את האנושיות על בסיס יסודי, כי אם נשוב לאשר זנחנו ואבן מאסנו מוכרח להיות לראש פינה, והם הם הלמודים הפרטיים שהם נחלת-יעקב המיוחדת לעד, כמה שנוכל עכ"פ לחקות ולקחת מהם רטיה למחץ העולם והאדם הלקוי בכל ערכיו, ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו". והלמוד הפרטי הזה המלא רוח מיוחד וסגולות מפורטות, אינו מצוי כלל בשוק הרוחני הכללי, ובגוים אין תורה¹¹ אע"פ שיש חכמה¹², כי מציון תצא תורה ודבר-ד' מירושלים¹³.